

Dagthema:

Overweging 22 december – Jan Andrae

“... de verwekking en geboorte van het kerstkind wordt verteld als volstrekt onmogelijk en ondenkbaar. Het onmogelijke wordt radicaal gemaakt: er is niet alleen een gesloten schoot, er is zelfs geen man. Zo wordt te kennen gegeven dat ‘niets bij God onmogelijk is ...’”

Eerste lezing uit Lucas

Tweede lezing uit Martin Buber

Openingslied

Scheur de wolken uiteen

H. Oosterhuis / A. Oomen

Scheur de wolken uiteen en kom.
Hier, nu, wees onze God, wie anders?
Niemand anders heeft ons gezocht,
niemand anders heeft zo geroepen
als een verliefde: dit is mijn lichaam,
open mij, eet mij, hier is mijn hart,
drink mijn ziel, hier ben ik, hier ben ik.

Als een verlorene heb je geroepen
en ons hart draaide om, en hoorde.
Waar ben je nu?
Waar bleef je hartstocht?
Ben je niet meer die ene van toen?
(2x)

Welkom en inleiding

Lieve mensen,
De vierde advent, hartje Amsterdam, aan de gracht, in De Duif.
Welkom bij deze viering.

Welkom aan alle bekenden en onbekenden, vrienden en familie.

Welkom aan zij die hier iedere zondag zijn, aan degenen van zo af en toe, welkom als je hier voor het eerst bent.

Welkom is het fundamentele sleutelwoord van en in deze gemeenschap.

Een gemeenschap van zoekende mensen die haar wortels kent in activisme: een kerk kraken en vluchtelingen herbergen.

Die sfeer brengen we vanochtend terug. We zoeken naar de stem van ons geweten.

De stem die ons de richting wijst van de mogelijkheid van het onmogelijke.

Ik mag vanochtend voorgaan met Roy Heesakkers, een Brabander, katholiek getrouwd met een Amsterdams grachtenmeisje, mijn dochter.

Samen hebben we gezocht naar teksten die passen bij het thema: Wij worden geroepen!

Deze viering is gecreëerd door velen: de stoelen klaarzetten, de koffie maken, de pianotoetsen aanraken, de snaren van een cello, het dirigeren van de maten, het inoefenen van de liederen.

We nodigen je uit om tijdens deze viering onrustig te worden van gemakkelijke antwoorden, halve waarheden en oppervlakkigheid.

We nodigen je uit om ruimte te maken voor boosheid over onrechtvaardigheid, onderdrukking en uitbuiting, zodat we met de stem van ons geweten ons gaan inzetten voor rechtvaardigheid, vrijheid en vrede.

We nodigen je in deze viering uit om te huilen voor hen die tranen van troost nodig hebben.

We dagen je vooral ook uit om dwaas te worden, dwaas in die zin dat je een verschil wilt maken in de wereld. Dat je dingen gaat doen in de wereld waarvan anderen zeggen dat het onmogelijk is.

Om aan te kunnen komen bij onszelf, laten we een moment stil zijn.

Ik wil Roy vragen om de vierde adventskaars aan te steken

Gebed om vergeving

Lied

H.Oosterhuis / A.Oomen

Gij die het sprakeloze bidden hoort
achter de woorden die wij tot U roepen.
Gij die de mensen ziet zoals geen mens.

Gij die uw woord in ons hebt neergelegd,
in den beginne als een bron van weten.
Gij die ons hebt geschapen naar U toe.

Wek onze kracht,
vuur onze hartstocht aan,
heradem ons dat wij in U volharden.
Doe lichten over ons uw lieve naam.

Eerste lezing uit het evangelie van Lucas 1:26-38

In de zesde maand zond God de engel Gabriël naar de stad Nazaret in Galilea naar een meisje dat was uitgehuwelijkt aan een man die Jozef heette, een afstammeling van David. Het meisje heette Maria.

Gabriël ging haar huis binnen en zei: 'Gegroet Maria, je bent begenadigd, de Heer is met je.' Ze schrok hevig bij het horen van zijn woorden en vroeg zich af wat die begroeting te betekenen had. Maar de engel zei tegen haar: 'Wees niet bang, Maria, God heeft je zijn gunst geschonken.'

Luister, je zult zwanger worden en een zoon baren, en je moet hem Jezus noemen. Hij zal een groot man worden en Zoon van de Allerhoogste worden genoemd, en God, de Heer, zal hem de troon van zijn vader David geven. Tot in eeuwigheid zal hij koning zijn over het volk van Jakob en aan zijn koningschap zal geen einde komen.'

Maria vroeg aan de engel: 'Hoe zal dat gebeuren? Ik heb immers nog nooit gemeenschap met een man gehad.' De engel antwoordde: 'De heilige Geest zal over je komen en de kracht van de Allerhoogste zal je als een schaduw bedekken. Daarom zal het kind dat geboren wordt, heilig worden genoemd en Zoon van God. Luister, ook je familielid Elisabet is zwanger van een zoon, ondanks haar hoge leeftijd. Ze is nu, ook al hield men haar voor onvruchtbaar, in de zesde maand van haar zwangerschap, want voor God is niets onmogelijk.'

Maria zei: 'De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.' Daarna liet de engel haar weer alleen.

Lied van Abraham

H.Oosterhuis / A.Oomen

Tempeltorens hoog oprijzend:
sterrenwachten, derde ogen.
Wirwarstad van blinde muren
bloemfonteinen, massagraven.

Allen leefden, eeuwenoud,
onwrikbaar zeker, allen stierven:
nieuwe kwamen en verdwenen,
niets van hen zou overblijven.

Blijft alleen het onafzienbaar
lotbeschikkend rad voor ogen,
schaterlachend,
oogverblindend zonnewiel,
de zonnevader.

Blijft alleen de moedermaalstroom
die ons naamloos meesleurt, allen,
kansloos aan elkaar geketend,
keten van voldongen feiten.

In die schoot werd ik ontvangen.
In die schittering geborgen,
daar geboren en getogen
daaruit ben ik uitgebroken.

Om te zien een glimlachverte,
om te gaan een weg van dagen
naar een plaats van nieuwgeboorte
en geen dag mijn leven zeker.

Tastend naar wie met mij gaande
(als een kind mij nagegeven,
als ontelbaar licht van sterren)
mij zal richten, mens op aarde.

Die mij riep uit mijn ellende,
die mij zaait om vrucht te dragen,
die mij roept om niet te vrezen:
mij geschiede naar zijn woord.

Tweede lezing uit Ik en Jij van Martin Buber

Ik ben jij en jij bent ik. God en de mens, wezensgelijk, zijn de niet op te heffen werkelijke twee. Ze zijn de twee dragende krachten van de oerrelatie, die van God naar de mens zending en bevel betekenen, van de mens naar God zien en vernemen, en tussen beiden kennis en liefde.

Het is de oerrelatie waarin de zoon, hoewel de vader in hem woont en werkt, zich buigt voor de grotere en tot hem bidt.

Wie in zijn of haar gebed voor het aangezicht van God treedt, is ontstegen aan schuld en plicht. Niet omdat zij zich van de wereld verwijderen, maar omdat zij de wereld waarachtig, in tegenwoordigheid zijn genaderd. De verantwoordelijkheid zijn zij nu niet kwijt. Zij hebben de pijn van de eindige verantwoordelijkheid, die goede werken naspeurt, ingeruild voor de veerkracht van de oneindige, liefdevolle verantwoordelijkheid voor het gehele, onnaspeurbare wereldgeschieden.

Beslissingen zullen zij tot in de diepten van de spontane tegenwoordigheid moeten nemen. Tot aan de dood zullen zij kalm steeds weer moeten beslissen het juiste te doen. Zo is hun doen niet onbelangrijk: het heeft een bedoeling, het is een opdracht, het is nodig, het behoort tot de schepping. Dit doen wordt aan de wereld niet meer opgelegd, het rijst uit haar op.

Lied: Staan in Licht

H.Oosterhuis / A.Oomen

Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en jij-
kant en overkant, woord, weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Liefde ternauwernood te leven, ik en jij.
Liefde is geen woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, God weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zal Hij ons roepen en wij zullen nieuw en bloot
staan in morgenlicht, onstuitbaar vrij,
zo licht als Hij.

Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en Gij,
kant en overkant, woord weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Leven ternauwernood te harden ik en Gij.
Leven is uw woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, Gij weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zult Gij mij roepen, ik zal blakend nieuw en bloot
naast u staan in licht, onstuitbaar vrij
zo nieuw als Gij.

Overweging

Wij worden geroepen!

In de dagen van advent, de dagen van Kerst worden we geroepen. Vandaag is het de vierde advent. We worden geroepen om wereldwijd de wapens neer te leggen, het licht aan te steken, we worden geroepen om ons vast te houden aan hoop en gerechtigheid.

De vraag is hoe doen we dat, dat vasthouden aan hoop en gerechtigheid. Wat betekent dat concreet.

Het lied waar we mee openden schreeuwt het uit: *het koor zingt*

*Niemand anders heeft zo geroepen,
Als een verliefde; dit is mijn lichaam,
Open mij, eet mij, hier is mijn hart,
Drink mijn ziel, hier ben ik, hier ben ik*

Wat betekenen deze woorden? Hoop en gerechtigheid zijn verbonden aan vooruitgang.

De opgave is voor ons mensen, voor iedereen hier aanwezig, om terug te gaan naar de eerste zin van het openingslied: *het koor zingt*

Scheur de wolken uiteen en kom!

Hoe?

Vooruitgang, hoop en gerechtigheid kunnen we niet vastpakken als we tegelijkertijd niet indringend kijken naar de verschrikkingen en verwoestingen van onze 21^e eeuw. Verschrikkingen die vandaag de dag feitelijk niet minder worden. Onze harten openen voor wat er fout gaat, onze ogen openen voor waar we schuld hebben. De reden dat wij mensen, die met een enorme kracht voortuitgang creëren, steeds ook slachtoffers maken is dat we niet diepgaand kijken naar de schuld die we hebben. In een wereld van toenemende ongelijkheid en een planeet die systematisch verwoest wordt, in een land van ongelijkheid, in een stad van ongelijkheid, betekent voortuitgang dat sommigen deel kunnen nemen aan voortuitgang en anderen daar een prijs voor betalen. Om daar echt naar te kijken is er een rouwende, buigende houding nodig.

Rouwen om de systematisch achtergestelden, de slachtoffers, de doden.

Wij oefenen thuis in deze houding. De medici hebben ons laten weten: zonder behandeling nog vier tot zes maanden.

Misschien is het vandaag onze laatste advent, misschien dit jaar onze laatste kerst. We kijken in het duister. We voeren gesprekken over vergeven en berouw. We leren dat als je het duister in loopt je woorden van licht mee moeten nemen. *het koor zingt*

Dit ene weten wij

En aan dit een houden wij ons vast in de duistere uren.

Er is een woord dat eeuwiglijk zal duren

En wie't verstaat die is niet meer alleen.

Als we durven rouwen en als we berouw durven tonen dan worden we handelingsbekwaam. Alleen met de rouwende houding kunnen we helen en verwerken. En als we niet verwerken, als we het leed en de schuld niet ten diepste leren begrijpen, dan wordt het herhaald.

We kwamen in de tweede wereldoorlog terecht omdat we de eerste wereldoorlog niet verwerkt hadden. Het trauma van het verleden wat niet geheeld, verwerkt noch begrepen wordt, en de pijn die ontkend wordt maakt het geweld en de schuld van de toekomst.

Zo zal deze stad Amsterdam opnieuw moeten gaan rouwen om het verraad, het vernietigen en vermoorden van haar Joodse inwoners. Deze stad heeft die schuld nooit volledig aangenomen. Het plan is dat er voor ieder Joods slachtoffer een steen met een naam komt voor het huis waar hij of zij gewoond heeft. Wat niet meer is, moet blijvend zichtbaar gemaakt worden.

Zo zal dit land haar slavernijverleden onder ogen moeten zien. Wereldwijd zijn er daarbij 60 miljoen mensen omgekomen. De slaven uit Afrika kwamen aan in de haven van Curaçao, toen al een kolonie van Nederland.

Ons land moet onder ogen zien dat het rondom Indonesië niet alleen maar gaat over politionele acties, maar daarachter gaat het over drie eeuwen kolonialisme. Daar moeten we naar kijken, dat moeten we begrijpen.

Als we dat alles, al die verschrikkingen, al dat duister onder ogen durven zien kunnen we naar een ander nu. Als we recht doen aan wat recht gedaan moet worden, dan moeten we kijken naar de golf van racisme nu. De schuld van toen en nu is het discrimineren van alles wat anders is ... Nu met name de moslim. De overheid doet daar actief aan mee. Met de aangenomen burkawet wordt de kleinste en een kwetsbare groep getroffen. De wet zegt: jullie passen niet in en horen niet bij deze beschaving. De moslim van nu lijkt de Jood van toen te zijn. We moeten dit beter begrijpen, weten waar het naar toe kan gaan.

Als we het aandurven om naar het duister (ons duister) te kijken, als we er in durven te lopen, als we de naderde dood met open vizier tegemoet treden, dan komt het verhaal van die onmogelijke geboorte dichterbij ...

Het geloof en het vertrouwen dat niets onmogelijk is. *het koor zingt*

*Als een verlorene heb je geroepen
En ons hart draaide om, en hoorde
Waar ben je nu?
Waar bleef je hartstocht?
Ben je niet meer die ene van toen?*

We lezen Lucas: de verwekking en geboorte van het kerstkind wordt verteld als volstrekt onmogelijk en ondenkbaar. Het onmogelijke wordt radicaal gemaakt: er is niet alleen een gesloten schoot, er is zelfs geen man. Zo wordt te kennen gegeven dat 'niets bij God onmogelijk is'. We lezen Martin Buber: de wereld naderen en ingaan met veerkracht van liefdevolle verantwoordelijkheid om het juiste te doen.

We staan voor de immense opgave om hoop en gerechtigheid te plaatsen in vooruitgang zonder slachtoffers. Dit vraagt actie van ons, van ieder van ons, nu Voor ons allemaal ligt de vraag hoe we hoop en gerechtigheid vorm willen geven in ons leven, in de dagelijkse omgeving om ons heen. Voor ons ligt de uitdaging om dit met veerkracht en liefdevolle verantwoordelijkheid te doen.

We noemen dat een messiaans verlangen; een verlangen naar een nieuwe orde van gerechtigheid, wereldwijd, over alle grenzen heen en voor alle volkeren bestemd. Dat betekent niet verlangen naar een Messias, een kracht buiten ons, maar om Messias voor elkaar te zijn. Die orde, dat nieuwe bestel wordt ook wel het koninkrijk van God genoemd.

Namens mijn man Peter, mijn kinderen en mijzelf wens ik jou, en jou en jullie en U en jij gezegende kerstdagen.
Moge het zo zijn.

Piano en Cello: Apres un Reve - Faure

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in een wereld vol liefde,
een wereld van God, een God die altijd dicht bij je is.
Ik geloof dat Jezus is gekomen uit liefde voor de mens -
zonder onderscheid naar kleur, geaardheid, rang of stand.

Ik geloof in zijn opdracht:
heb je naaste lief en probeer dat waar te maken.
Ik geloof in een gemeenschap die mensen verder helpt.
En ik weet zeker, dat God naar ons glimlacht
en zijn licht over ieder van ons laat schijnen.
Amen.

Tafelgebed / lied

Dat een nieuwe wereld komen zal waar brood genoeg – en water stroomt voor allen.
Daar bouwen wij veilige buurten wonen dooreen in wijken van vrede in schaduw van bomen.

Geen kinderen zullen daar sterven oude mensen maken hun dagen vol en jonge mensen
zullen daar pas op hun honderdste sterven.
Wij zullen niet voor de leegte zwoegen geen kinderen baren voor de verschrikking.
De wolf en het lam zullen weiden tezamen: wij leren de oorlog af.
Dat een nieuwe wereld komen zal waar brood genoeg – en water stroomt voor allen.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Lied Tegen de laatste oorlog
Mocht het waar zijn wat gegrift staat:
dat er iemand is die hoort.
Moge Gij het zijn die hoort, weet,
ziet, afdaald, om te bevrijden.

H.Oosterhuis / A.Oomen

Die ons losmaakt uit de strikken
van de nacht, de hand der heersers.
Die ons uitdrijft, zee, woestijn in,
naar een oord van licht en water.

Mocht het waar zijn dat uw liefde
tot op heden nog van kracht is -
dat Gij ons nog in de dood kent,
ook nog daar, als dat zou kunnen.

Wees als toen een God-bevrijder:
laat een nieuwe laatste oorlog,
die gifbeker, ons voorbijgaan.
Zend uw engel, uw messias,

die hem uit de handen van de
heersers slaat, de afgrond in -
die ons wenkt uit onze kelders
en ons toeroept: Vrede nu.

Gebed Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood,
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven;

en leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Lied

op.36, nr 5 H.Oosterhuis / T.Löwenthal

Die mij droeg op adelaarsvleugels,
die mij hebt geworpen in de ruimte.
En als ik krijsend viel
mij ondervangen met uw wieken
en weer opgegooid
totdat ik vliegen kon
op eigen kracht.

Zegenbede

